

A gödöllői árbocakác-kísérlet értékelése

Az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége 1936-ban Magyarországon tartotta kongresszusát. A hazai szakközönség ekkor értesült — amint MIHÁLYI ZOLTÁN az Erdészeti Lapokban 1937-ben megírta — „... az amerikai jövevényből kitűnő magyar fáva fejlődött akácnak egy érdekes és sokat ígérő növénytani változatról, amelyet eredeti hazájában 'shipmast locust' árbocakác néven ismernek”. A kapott tájékoztatás szerint ez a fajta a közönséges akácnál jobb egészségi állapotban, magasabb kort ér meg, tartósabb, több és jobb minőségű fát terem. Ezek a jellemzők sokat ígértek.

„Ezeket az adatokat — írta említett cikkében MIHÁLYI — azt hiszem, nem kell nagyon hangsúlyozni, hogy a sudarakácot különösen figyelemre méltassuk. Hiszen az a fontos közgazdasági szerep, amelyik az erdőművelés szűkebb keretein túlnöve, szinte kivételes helyet biztosít az akácnak Magyarországon, teljes mértékben indokoltá teszi, hogy fokozott érdeklődéssel forduljunk minden lehetőség felé, amely ennek a nálunk nagyszerűen helytálló fajnak minőségbeli javulását hozhatja.”

Az erdészeti egyesület őshonos magyar fafajok magjának fejében szaporítóanyagot — magot és gyökérdugványt — kért az amerikai kollégáktól, hogy nálunk is kipróbálhassák ezt az akácfajtát. Az Amerikából kapott árbocakác-magból 1938-ban, Sopronban neveltek csemetéket. Az 1 éves csemetéket ROTH GYULA javaslata szerint, 1939 tavaszán ültették el a gödöllői arborétumban.

Az amerikai példából kiindulva, a hazai árboc jellegű akácelfordulások többlépcsős szelektálásával az elmúlt évtizedben jelentős eredmények születtek, Jelenleg kilenc, államilag elismert, árboc típusú akácfajtával rendelkezünk, amelyek üzemi elszaporítása már megkezdődött. Ezen új fajták ültetési, erdőnevelési sajátosságainak mind több oldalú tisztázása céljából megvizsgáltuk és kiértékeljük az 1939-ben, a gödöllői arborétumban telepített árbocakác-állományt.

A Gödöllő 15/A erdőrészletben levő kísérleti terület 630 m², amelyen az 1982 őszi adatfelvétel szerint 61 db fa található, 25,80 m³ fatömeggel. A mellmagassági átmérők és magasságok, valamint a belőlük számított fatömegadatok alapján az átlagfa magassága 22,6 m, mellmagassági átmérője 21,8 cm, fatömege 0,48 m³.

Az akác számára jó gödöllői termőhelyen ezek az adatok jónak mondhatók, ha figyelembe vesszük a szép törzsalakot és a termelhető iparifa-választékot is, nagyon figyelemre méltók. Az igazi meglepetést azonban a törzsszám adja.

A gödöllői árbocakác-állomány adatai

Kor	száma	A kísérleti területen álló fák				1 ha-ra átszámított adatok		
		körlap- összege	fatömege	átlagos mellm. átmérője	magass.	darab- szám	körlap- összeg	fatömeg
év	(N) db	(G) m ²	(V) m ³	cm	m	db	m ²	m ³
19	61	0,82330	6,627	13,1	14,3	968	13,06577	105,170
24	61	1,15904	10,950	15,6	17,6	968	18,39396	173,776
39	61	2,03035	22,175	20,6	21,4	968	32,22165	351,917
44	61	2,28076	25,208	21,8	22,6	968	36,19566	409,477

A gödöllői árbocakác-állomány

(Michalovszky I. felvétele)

44 éves korban 1 hektárra számolva, 968 fát kapunk. Ez a szám közel a duplája annak, amit a HALUPA LAJOS által készített erdőnevelési modell a III. fatermési osztályú, nemesített fajtákból létesített akácosokra megad. Valószínű ennek tudható be, hogy HALUPA vágáskorban 300 m^3 hektáronkénti fatömegeggyel számol, a mi árbocakác-állományunk jelenlegi fatömege pedig egy hektárra számolva $409,5 \text{ m}^3$.

Tudjuk, hogy az árbocakác és az árboc jellegű akácok keskeny koronát növesztenek. Ennek megfelelően, belőlük 1 hektáron számottevően több egyedet lehet felnevelni, mint a terebélyes, nagy koronát növesztő közönséges akácból. De ez ideig senki nem gondolta, hogy ennyivel többet, mint ez a kísérlet mutatja.

A gyökérdugványozással előállított akáccsemete drágább mint a magcsemete. Az erdősítési költségek csökkentése érdekében többen tág, $2,5 \times 2$ méteres, ill. igen tág, $2,5 \times 3$ méteres ültetési hálózat alkalmazását javasolják. Számolva a reálisan elérhető megmaradással, az el nem kerülhető károsítások, betegségek okozta veszteségekkel és a jó minőségű fa nyerése érdekében szükséges minimális számú nevelővágással, a $2,5 \times 1$ méteres, ill. $2,5 \times 2$ méteres ültetési hálózat látszik célszerűnek. Így a vágáskorig felnevelhetünk hektáronként $800\text{--}1000$ db szép fát.

Bujtás Zoltán

Helyreigazítás. Lapunk 2. számának 84. és 85. oldalán, a kéziratoknak utólagosan, nagyarányú módosítása folytán, több téves adat szerepel. A „Matematika” cím alatt 1983 — Kubinszky Mihály törlendő; az „Elemző eröműtan és szilárdságtan” alatt 1922—1949 helyett 1906—1922 a helyes; a „Mechanika” alatt Kövessi helyett Kövesi értendő; a „Mechanika és faipari technológia” alatt 1922—1949 Kövesi Antal sor törlendő; „Erdészeti földméréstan” alatt Bácsatyay helyes névvégződése -i; „Üzementan” alatt Herneckzy-é ugyancsak -i.